

Tillväxtprogram för Halland 2007–2010

Innehåll

Inledning	5
Hållbar utveckling och tillväxt	6
Tillväxtprogrammet och EU:s program	6
Analys av Hallands tillväxtförutsättningar	7
Förutsättningar för tillväxt i Halland.....	9
Övergripande mål för Hallands tillväxtprogram 2007–2010.....	15
Främja entreprenörskap och nyföretagande	16
Entreprenörskap genom företagsamt lärande	16
Främja nyföretagande	19
Främja innovationer och företagsutveckling.....	20
Främja ett innovativt företagande	20
Kapitalförsörjning.....	22
Marknadsutveckling och internationalisering.....	23
Främja företagande på landsbygden	24
Främja kompetensutveckling och ökat arbetskraftsutbud	26
Lokala centra för tillväxt.....	26
Kompetensutveckling för företag och individer	28
Bättre överensstämmelse mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft.....	29
Hälsofrämjande arbetsplatser	30
Tillväxtområden	32
Upplevelsenäring.....	32
Livsmedel.....	35
Hälsoteknik	36
Miljöteknik och hållbar energi.....	39

” Det regionala tillväxtprogrammet är ett näringslivsprogram som ska bidra till en långsiktigt god utveckling, tillväxt och nya jobb.

Programmet ska på ett kraftfullt sätt bidra till näringslivets utveckling genom ökade resurser och fler aktiviteter tillsammans med de aktörer som arbetar med entreprenörskap, nyföretagande och företagsutveckling. ”

Inledning

Hallands näringsliv uppvisar en stark tillväxt och framtidstro. Genom en fortsatt samverkan mellan den offentliga verksamheten, näringslivet, näringslivets aktörer och den ideella sektorn finns goda förutsättningar för att främja en god tillväxt i Halland.

I den regionala utvecklingsstrategin ”Halland – Bästa livsplatsen” finns 15 strategier som alla bidrar till att skapa en långsiktigt hållbar utveckling. Den övergripande strategin för näringslivsarbetet i Halland är att *”Vi ska bygga företag med kunskap”*. För att uppnå detta ska vi stimulera entreprenörskap och innovationer, skapa balans mellan näringsliv och utbildning och göra mångfalden till en tillgång.

Tillväxtprogrammet är ett handlingsprogram för genomförande av Bästa livsplatsens näringslivsstrategier. Tillväxtprogrammet får därigenom en tydligare roll i regionens utvecklingsarbete. Programmet tar även till vara kunskap och erfarenheter från pågående arbete i projekt och nätverk. Det regionala tillväxtprogrammet är ett näringslivsprogram som ska bidra till en långsiktigt god utveckling, tillväxt och nya jobb.

Under arbetet med programmet har samtal förts med partnerskapet för tillväxtprogram i Halland, d.v.s. samtliga kommuner, näringslivets organisationer, Högskolan i Halmstad och de nätverk som deltar i tillväxtarbetet. En särskild studie har gjorts om internationaliseringsgraden i det halländska näringslivet. En nyföretagarstudie har genomförts för att få en bättre bild av de nystartade företagens behov och vi har gjort en översiktlig analys som grund för ett nytt tillväxtområde, *Miljöteknik och hållbar energi*.

Programmet ska på ett kraftfullt sätt bidra till näringslivets utveckling genom ökade resurser och fler aktiviteter tillsammans med de aktörer som arbetar med entreprenörskap, nyföretagande och företagsutveckling. En satsning på kompetensutveckling, innovationer och ny kunskap är nödvändig för att behålla och locka välutbildade människor till det halländska näringslivet, men också för att stärka företagen i en allt snabbare strukturförändring.

Programmet förenar europeiska och nationella mål med regionala insatser och utvecklar sambandet mellan regionalt och lokalt tillväxtarbete. Kommunerna och näringslivet är viktiga aktörer och Region Halland vill i ett gemensamt och samlat arbete utveckla lokala tillväxtprogram som baseras på det regionala tillväxtprogrammet, men utgår ifrån lokala förutsättningar. Vi vill också utveckla en lokal och regional dialog kring tillväxt. Detta för att öka delaktigheten i arbetet med att genomföra tillväxtprogrammets fundament; entreprenörskap, innovationer och företagsutveckling samt kompetensutveckling.

Förutsättningarna för Region Hallands tillväxtprogram 2007–2010, och därmed det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet, har dramatiskt förändrats genom att EU:s strukturfonder blivit tillgängliga för Halland. Tillsammans med den regionala och kommunala medfinansieringen skapas långt större resurser för regional utveckling än vad som funnits tidigare.

■ Hållbar utveckling och tillväxt

Utgångspunkten för det regionala tillväxtprogrammet är hållbar utveckling, vilket innebär att dagens behov ska tillgodoses utan att äventyra möjligheterna för kommande generationer. En god miljö, ett jämställt samhälle och en frisk befolkning är grundläggande förutsättningar för att Halland ska bli den bästa livsplatsen.

Tillväxtprogrammet bidrar till en hållbar tillväxt genom att använda hållbarhetsaspekterna som drivkrafter för affärs- och näringslivsutveckling. I genomförandet av programmet är utgångspunkten att insatserna ska stärka Halland från ett ekonomiskt perspektiv och samtidigt leda till en avtagande miljöpåverkan och en stärkt social utveckling. Insatser för jämställdhet, integration och mångfald används för att öka tillgången på arbetskraft, för att starta fler företag och för att få ett samarbetsklimat, där vi genom att bejaka mångfalden bryter traditionella mönster och stimulerar förmågan till nytänkande. Det finns stora möjligheter i att ta vara på den kreativitet som uppstår i mötet mellan människor med olika erfarenheter. Genomförandet av tillväxtprogrammet ska bidra till att öka kunskapen om kvinnors och mäns olika förutsättningar och bidra till mer likvärdiga villkor för kvinnors företagande och långsiktigt stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden.

Hälsa används som en viktig drivkraft för att stärka tillväxtområden som hälsoteknik, livsmedel och upplevelsenäring men också för att främja arbetskraftsförsörjningen. Miljöteknik och energi är ett tillväxtområde som bidrar till företagsutveckling och en hållbar utveckling.

Metoden för att integrera frågor om långsiktig hållbarhet är bland bedömningskriterierna vid beslut om insatser och projekt i genomförandet av tillväxtprogrammet. Under 2007 kommer Region Halland också att precisera hur tillväxt-

programmet bäst ska bidra till att göra mångfalden till en tillgång och under programperioden ska tillväxtprogrammets effekter på mångfald, jämställdhet och miljö följas upp och utvärderas.

■ Tillväxtprogrammet och EU:s program

Under EU:s programperiod 2007-2013 kommer Halland att delta i genomförandet av framför allt tre program – Regional konkurrenskraft och sysselsättning, Gränsregionalt samarbete i Öresund-Kattegatt-Skagerrack och Landsbygdsutveckling. Samtliga dessa program har en stark inriktning mot tillväxtfrågor – entreprenörskap, innovationer, kapitalförsörjning och kompetensutveckling. De ger oss därför ekonomiska möjligheter att bredda och fördjupa vårt tillväxtprogram. De ger oss också möjligheter att utveckla vårt samarbete med andra regioner, både i Sverige och utomlands, särskilt i Danmark och Norge.

Region Halland har, med stöd av partnerskapet, varit aktiv både i utarbetandet och i förankringen av dessa EU-program. Tillväxtprogrammet kommer också att vara den självklara utgångspunkten när vi formulerar projekt och insatser som ska finansieras av de nya EU-programmen.

Analys av Hallands tillväxtförutsättningar

Halland och den globala kunskapsekonomin

En grundläggande utgångspunkt för det regionala näringslivsarbetet är övergången till en ekonomi som alltmer utvecklas genom kunskap och förnyelse. Invånarnas kunskaper och kompetens blir allt viktigare för näringslivets utveckling. Förmågan till nyskapande är en förutsättning för framgångsrika företag och regioner på en allt mer global marknad.

En stark kunskapsbas och en diversifierad och mångsidig ekonomi utgör grunden för framgångsrika regioner. En grund som stärks genom attraktiva livsmiljöer, inflyttning, mångfald och god tillgänglighet till resurser i omvärlden. Halland har sammantaget goda möjligheter att vara en nationellt och internationellt konkurrenskraftig region, men det krävs insatser för att långsiktigt utnyttja länets styrkor och för att utveckla områden med sämre förutsättningar. Här finns ett uppdrag för tillväxtprogrammet att stödja utvecklingsarbetet genom att agera för att skapa ny kunskap, bidra till nya tillämpningar av kunskap och att utveckla tillväxtområden med särskilda förutsättningar i Halland.

Globaliseringen och den ökande internationella konkurrensen skapar nya förutsättningar för Hallands utveckling. Vi har gått in i en period med mycket snabba förändringar där industrijobb är särskilt utsatta. I branscher som präglas av stark internationell konkurrens och relativt sett mer standardiserad produktion, riskerar effekterna att bli märkbara. De initiativ som tagits för att stärka Hallands tillväxtområden behöver intensifieras så att globaliseringens möjligheter också i framtiden kan utnyttjas på ett bra sätt.

Möjligheterna är många och vad som görs lokalt och regionalt har stor betydelse. Dynamiska system för nyskapande

i ekonomin kan skapas genom bättre samarbete mellan näringsliv, forskning och utbildning, genom att stärka de tillgångar som finns i regionen och genom en ökad internationalisering.

Hallands tillgångar som grund för entreprenörskap och företagande

I Halland finns stora möjligheter att utveckla ett entreprenörskap och ett företagande som baseras på länets egna resurser. Upplevelsenäringen bygger till stor del på tillgångar som är unika för Halland, men som kontinuerligt måste utvecklas för att konkurrenskraften ska behållas och stärkas. I upplevelsenäringen bestäms kvalitén på produkten av den samlade upplevelse som skapas av många företag under exempelvis en semestervistelse i Halland. En utveckling av det platsrelaterade företagandet och den regionala eller lokala destinationsutvecklingen kräver därför samarbete mellan företagen. Precis som i annat näringsliv behövs kontinuerlig kompetensutveckling för att förstå kundernas behov, önskemål och preferenser. Det är en kunskap som är nödvändig för att kunna möta den nationella och internationella konkurrensen.

Det offentliga samhällets roll

Utgångspunkten för tillväxtprogrammet är att företag och affärsidéer har bäst förutsättningar att utvecklas på en affärsdriven och konkurrensutsatt marknad. Samhällets roll är att göra marknadskompletterande insatser som motiveras av att de privata aktörernas insatser inte räcker till. Exempel på områden där offentliga insatser kan motiveras är kapitalförsörjning i tidiga skeden och insatser för ökad samverkan mellan företag och mellan näringslivet och samhällets olika resurser.

De allt högre kraven på helhetslösningar och innovationer, och det faktum att innovationer ofta sker i gränssnittet mellan två eller flera kompetensområden, är förklaringar till att företag behöver partners inom näringsliv, utbildning och forskning. Forskningen vid högskolor och FoU-intensiva företag räcker inte för att uppnå ett bra innovationsklimat. Tillgångarna måste också kopplas ihop genom gränsöverskridande nätverk. De offentliga aktörerna spelar en viktig roll genom att skapa plattformar för dessa nätverk.

Erfarenheter från genomförandet av Hallands Tillväxtprogram 2003–2007

Det regionala tillväxtprogrammet för 2003–2007 har utvärderats av två utomstående granskare, som i en processanalys bland annat har undersökt partnerskapets syn på prioriteringarna i tillväxtprogrammet och programmets avgränsning och målgrupper.

Tillväxtprogrammets partnerskap är överens om att de tillväxtområden som lyfts fram i programmet är väl valda. Här finns goda regionala förutsättningar för tillväxt och företagande. Därför är det viktigt att hålla fast vid tillväxtprogrammets inriktning. En avgörande fråga är regionens förmåga att kraftsamla på de områden man har valt. Särskild vikt bör läggas vid att spetsa insatserna och mejsla ut djärva grepp. Förutsättningarna för tillväxt stärks genom att Halland drar till sig kreativa människor – entreprenörer. Till stor del är det begrepp som mat, upplevelser och hälsa som lockar människor att flytta till Halland.

Tillväxtprogrammets två andra insatsområden, entreprenörskap och kompetensutveckling är delvis individorienterade. Det handlar om rådgivning och stöd till enskilda människor. Arbetet med grupper av företag, branscher eller tillväxtområden handlar ofta om generella utvecklingsinsatser med företagen som målgrupp. Det finns problem med att

kombinera ett individperspektiv med ett företagsperspektiv. Utvärderingen av tillväxtprogrammet pekar därför på vikten av att förena individens behov med företagets. Bristen på rätt utbildad arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för de halländska företagen. Samtidigt har välutbildade individer svårt att få jobb i regionen, eftersom de kunskapsintensiva företagen är relativt få. En bättre samverkan mellan näringslivet, lärcentra och högskolan, i kombination med mer forskning, kan överbygga denna obalans.

ITPS:s (Institutet för tillväxtpolitiska studiers) halvtidsutvärdering av tillväxtprogrammen lyfter fram Hallands genomförande av tillväxtprogrammet som ett exempel på hur arbetet med tillväxtprogram på ett föredömligt sätt kan organiseras så att samarbetet mellan olika organisationer blir effektivt: *”Denna arbetsform ger en tydlig ansvarsfördelning mellan samordnande och operativa aktiviteter. Arbetsformens stora fördel är att aktören (Region Halland) uppfattas som neutral och kompetent och för en dialog med målgruppen, det vill säga företagen. I denna kontinuerliga dialog sker en uppbyggnad av kunskaper om vad som är de största tillväxthindren för företagen. Samtidigt för regionen en kontinuerlig dialog med de aktörer som operativt arbetar med att främja tillväxt i företag. En annan fördel är att regionen proaktivt driver en lärprocess där kunskaperna om tillväxtproblemen och dess lösning successivt ökar. Här skapas ständigt kunskaper om vad som bör göras för att lösa problem och vilka aktörer som bör göra vad i problemlösningsprocessen.”*

Sammanfattningsvis kan man urskilja fyra framgångsfaktorer i det halländska tillväxtarbetet: Tydlig målgruppsorientering, fokusering och koncentration av insatserna, tydlig rollfördelning där det offentligas uppgift är att skapa förutsättningar för näringslivsutveckling samt att insatserna är marknadskompletterande.

► Förutsättningar för tillväxt i Halland

Halland är i många avseenden en framgångsrik del av Sverige. Oavsett vilken indikator på regionalekonomisk utveckling man väljer så uppvisar Halland en positiv utveckling.

Hallands ekonomiska utveckling

Hallands ekonomiska utveckling är på olika sätt kopplad till länets långvarigt positiva folkmängdsutveckling. Sedan 1950 har Hallands folkmängd ökat med nästan 120 000 personer eller med 70 procent. Även om födelsetalen har varit relativt höga beror befolkningsökningen i första hand på inflyttning från andra län. Under 2000-talet har Halland hittills haft den relativt största befolkningsökningen i Sverige. Inflyttningen leder till att befolkningens utbildningsnivå och genomsnittliga inkomster ökar. Den skapar också en kreativ känsla av förändring, tillväxt och framtidstro som lägger grunden till fortsatt positiv utveckling. Inflyttningen och inflödet av idéer bidrar till dynamik och nytänkande i alla samhällssektorer.

Efter en lång tid med positiv befolkningsutveckling har Halland också etablerat sig som en av de regioner som har bäst ekonomisk utveckling. Detta kan avläsas i ökad sysselsättning, stora och ökande lönesummor, höga inkomster samt bra omsättningsutveckling i företagen.

Halland ligger strategiskt i Västsverige och närheten till storstadsområden i sydvästra Sverige, Danmark och kontinenten innebär stora fördelar för Halland. För företagen innebär det geografiska läget närhet till stora marknader och större möjligheter att rekrytera arbetskraft.

Hallands tillväxt är koncentrerad till kustområdet medan de inre delarna har en svagare utveckling. Hallands landsbygd är tätortsnära och har en förhållandevis god utveckling. Att ta till vara de resurser i form av natur, kultur och företagande

som finns på landsbygden är värdefullt för hela Halland. En väl utvecklad landsbygd ökar också Hallands attraktivitet som lokaliseringsområde för såväl boende som näringsliv.

Hallands näringsliv

Halland är inte beroende av några dominerande branscher eller storföretag. Genom näringslivets stora branschbredd, med många små och medelstora företag, skapas i regionen en robust näringsstruktur som är mindre känslig för marknadsförändringar och strukturella förändringar. Frånvaron av dominerande branscher och företag samt förekomsten av många småföretag gynnar flexibilitet och omställningsförmåga.

De halländska småföretagen har i allmänhet en god lönsamhet men samtidigt en relativt låg tillväxtvilja. Småföretagen kännetecknas också av en hög medelålder bland företagsledarna vilket på sikt kan leda till problem i samband med generationsskiftet i ägarledda företag. Även när det gäller utbildningsnivån ligger de halländska småföretagen under riksgenomsnittet.

Dominansen av mindre företag och det begränsade inslaget av kunskapsintensiva branscher i regionen medför att det endast i mindre utsträckning bedrivs forskning inom det halländska näringslivet. Dessutom har forskningsresurserna vid Högskolan i Halmstad hittills varit av begränsad omfattning. Sammantaget har detta en negativ inverkan på produktutveckling, teknik- och kunskapsspridning mm. Det försvårar också möjligheterna att rekrytera högkvalificerad arbetskraft till regionen. I Halland finns ett viktigt och ökande samarbete mellan högskolan och näringslivet. I anslutning till högskolan utvecklas företag med rötter i högskolan och kontakter skapas mellan näringslivet och den högskolekompetens som finns vid Högskolan i Halmstad och vid andra högskolor. Detta höjer teknik- och kunskapsnivån

i företagen och ger högskolorna värdefulla impulser till forskning och utbildning. Samarbetet är dock begränsat till vissa delar av näringslivet och majoriteten av företagen har fortfarande inga kontakter med högskolor och universitet. Dessa strukturellt betingade brister bekräftas i innovationsindexet, där Halland har mycket låga värden vad gäller teknikhöjd, forskning och utveckling.

Halland har få sysselsatta i branscher med stort teknik- och kompetensinhåll och inom företagstjänster. Företag med stort kunskapsinhåll har trots sin litenhet en relativt snabb utveckling. Dock finns en risk för att den begränsade tillgången till avancerade företagstjänster, kompetensförsörjning och annan service på sikt kan verka tillväxthämmande.

INNOVATIONSINDEX – HALLANDS LÄN (riket=100)

Kreativitet och öppenhet	94
Kreativ kompetens	79
Förmåga till mångfald i regionala kluster	108
Förmåga till öppenhet på arbetsmarknaden	94
Teknikhöjd, forskning och utveckling	34
Forskningskompetens	38
Patentaktivitet	46
FoU-investeringar	6
Teknisk/naturvetenskaplig kompetens	47
Entreprenörskap & företagande	98
Marknads- och försäljningskompetens	93
Potential för entreprenörskap	95
Förmåga till att driva gasellföretag	100
Förmåga till långsiktigt företagande	103

Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län, Peter Eklund

Det halländska näringslivet har, i förhållande till jämförbara regioner och riksgenomsnittet, en förhållandevis stark ställning på den internationella marknaden. Andelen exporterande företag är bland de största i landet, men värdet av exporten är på grund av näringslivsstrukturen relativt litet. Erfarenheter från utvecklingsverksamhet i Halland visar att många mindre och medelstora företag har goda förutsättningar för en ökad internationalisering av verksamheten och att företagen i länet har en outnyttjad exportpotential. Hallands geografiska läge, med bra infrastruktur nära våra största exportmarknader, ger stora möjligheter som kan tas till vara i utvecklingen av det halländska näringslivet.

Tre fjärdedelar av alla hallänningar i åldern 18–30 år och mer än hälften av 31–55-åringarna kan tänka sig att bli företagare. En fjärdedel skulle dessutom föredra att vara företagare. Trots de positiva attityderna till företagande är nyföretagandet lågt. Under 2005 var etableringsfrekvensen 7,1 företag per 1000 invånare vilket ändå är relativt högt jämfört med flertalet andra län. Ungefär en tredjedel av de nya företagen i Halland startas av kvinnor. Många invandrare kommer från länder där småföretagande är vanligt. Nyföretagande bland personer med utländsk härkomst är bland annat därför något högre än bland personer födda i Sverige.

Grunden för positiva attityder till företagande läggs i skolan. Enligt en undersökning från Forum för Småföretagsforskning använder endast 12 procent av Hallands grundskolor begreppen entreprenörskap eller företagsamhet för att beteckna något av den pedagogiska aktiviteten i skolorna. På gymnasienivå har däremot intresset för entreprenörskap ökat under senare år. Begreppen entreprenörskap och/eller företagsamhet används av 87 procent av länets gymnasieskolor.

Livsmedelstillverkningen är en stor industribransch i Halland. Trots detta motsvarar inte förädlingsindustrins omfattning länets stora primärproduktion. Därför finns

det en potential för ökad förädling av jordbruksprodukter i regionen. Under senare år har det vuxit fram ett relativt stort antal små livsmedelsproducenter som baserar sin verksamhet på lokal produktion och marknad. Många av de nya företagen arbetar i olika typer av nätverk och har en stark koppling till upplevelsenäringen.

Halland är ett av Sveriges viktigaste och mest expansiva turistområden. Inriktningen mot badturism innebär att turistsäsongen är starkt koncentrerad till sommarens semesterperiod och till kustområdet. Natur- och kulturvärdena samt det ökande företaget inom upplevelsenäringen innebär att även inlandsturismen ökar i omfattning. Det finns ett stort utrymme för utveckling av besöksnäringen genom åtgärder som förlänger säsongen och genom en utveckling av sammanhållna destinationer med attraktioner, aktiviteter och upplevelser som lockar fler besökare till hela Halland.

I Halland finns en lång tradition av bad- och kurortsverksamhet ur vilken det har utvecklats en relativt omfattande verksamhet med inriktning mot hälsa och rehabilitering, som drivs i både offentlig och privat regi. I länet har också bedrivits ett omfattande utvecklingsarbete på folkhälsoområdet. Den demografiska utvecklingen, med fler och aktivare äldre människor, innebär att det skapas en ökad efterfrågan på hälsoteknikrelaterade produkter och tjänster. I sydvästra Sverige finns många företag som konstruerar, producerar och marknadsför hälsoteknikprodukter och tjänster.

Utsläppen av växthusgaser är ett globalt miljöproblem som kan få betydande negativa konsekvenser i Halland. Halland är också ett särskilt utsatt område vad gäller miljöpåverkan genom övergödning och försurning. Den omfattande sjöfarten på Kattegatt innebär en risk för oljeskador i havet och på Hallandskusten. Miljöhoten mot Halland kräver att all utvecklingsverksamhet tar hänsyn till dessa problem och i sin verksamhet bidrar till att miljöförhållandena förbättras.

Miljöförbättrande åtgärder är nödvändiga för en fortsatt positiv utveckling. Miljöfrågorna betraktas i näringslivsarbetet alltmer som en utvecklingsmöjlighet och inte som ett hinder för ekonomisk tillväxt. En utveckling av näringslivets miljöarbete kan ge ett verksamt bidrag till uppfyllandet av de regionala miljömålen samtidigt som det kan bidra till tillväxt i företagen genom en resurseffektivare produktion, ökad kompetens och tekniknivå samt utveckling av nya produkter och tjänster som stärker företagets konkurrenssituation.

Kompetensförsörjning i Halland

Halland har en god sysselsättningsutveckling både för kvinnor och för män. Under 2000-talet (2000–2005) har Halland haft en ökning av antalet sysselsatta på drygt nio procent, vilket är den största ökningen i landet. Alla hallandskommunerna har en sysselsättningsutveckling som är bättre än genomsnittet för Sverige. Halland har också höga förvärvsfrekvenser för både kvinnor, män och personer med utländsk bakgrund. Näringslivsstrukturen, med stor branschbredd och många småföretag, bidrar till en stabil utveckling där arbetsmarknaden sällan drabbas av strukturer eller stora företagsnedläggningar.

Strukturen på den halländska arbetsmarknaden medför speciella problem för kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Indikatorer på detta är kvinnors inkomster, andelen deltidsarbetande och kvinnornas förvärvsfrekvenser sett i relation till männens. I alla dessa avseenden har kvinnor i Halland en sämre situation än i flera andra län och riket i genomsnitt. Halland har generellt en hög inkomstnivå, men skillnaden mellan mäns och kvinnors löner är stor. Två skäl till detta är att arbetsmarknaden i Halland är mer könssegregerad och att andelen deltidsarbetande kvinnor är stor.

Näringslivsstrukturen innebär också att arbetsmarknaden inte i tillräckligt hög grad erbjuder arbete åt högtutbildade.

Hallands befolkning har en hög utbildningsnivå men arbetsmarknaden efterfrågar i allt för liten utsträckning personal med eftergymnasial utbildning. Detta beror på flera faktorer – näringslivet är småskaligt och har ett lågt teknik- och kunskapsinnehåll, den företagsinriktade tjänstesektorn är liten och den offentliga förvaltningen är relativt liten. På sikt kan svårigheterna för högt utbildade att få jobb i Halland bli ett hinder för en fortsatt positiv utveckling. Inflyttningen av välutbildad och kompetent arbetskraft kan motverkas om inte arbetsmarknaden blir mer attraktiv för akademiker. Exempelvis kan det bli svårare att rekrytera kvalificerad personal om medflyttande familjemedlemmar med hög utbildning inte kan få arbete som motsvarar utbildningen.

Bland personer med utländsk bakgrund är arbetslösheten förhållandevis hög och många har svårt att få arbete som motsvarar deras utbildning. Trots att den öppna arbetslösheten bland personer med utländsk bakgrund har minskat under senare år är den fortfarande dubbelt så hög som för övriga.

Tillgången på välutbildad och kompetent arbetskraft är väsentlig för det halländska näringslivets förmåga att växa. Trots den relativt höga utbildningsnivån i befolkningen uppfattar de halländska företagen bristen på lämplig arbetskraft som ett stort hinder för tillväxt. Matchningen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft måste alltså bli bättre. I ett längre tidsperspektiv måste arbetsmarknaden i Halland utvecklas så att den motsvarar den kompetens som finns hos den halländska befolkningen och utbildning planeras i en ökad samverkan mellan skola och näringsliv. I ett kortare perspektiv måste arbetslösa och nytillkommande till arbetsmarknaden matchas bättre till arbetsmarknadens behov av kompetens. Alla insatser på detta område kräver kontinuerlig samverkan mellan utbildning, arbetsförmedling och arbetsmarknad/näringsliv.

Många små företag upplever rekryteringsarbetet som svårt och tidskrävande. Följden blir att man ofta rekryterar genom sina egna personliga kontaktnät, en metod som begränsar urvalet och som minskar chansen för många arbetssökande att komma in på arbetsmarknaden. Samtidigt behöver skola och arbetsförmedling öka sitt samarbete med arbetsmarknaden för att effektiviteten ska bli bättre och utbildningarna bättre anpassade till den regionala arbetsmarknadens behov.

Genom att bejaka mångfalden bryts traditionella mönster och stimuleras förmågan till nytänkande. Näringslivet främjas av att ta till vara människors olikheter.

► SAMMANFATTNING AV TILLVÄXTFÖRUTSÄTTNINGAR OCH BEDÖMNING AV INSATSONRÅDEN

Analysen på föregående sidor pekar på såväl styrkor som svagheter i Hallands tillväxtförutsättningar. Den långvariga och omfattande inflyttningen till Halland har med tiden lett till en ökad ekonomisk aktivitet. Underlaget för handel och tjänster har ökat. Befolkningens utbildnings- och inkomstnivå har påverkats positivt och näringslivet har stimulerats av ökad köpkraft och tillgång på kompetens. För Hallands del har inflyttningen bidragit till att länet idag är en av Sveriges främsta tillväxtregioner.

Näringslivet och arbetsmarknaden i Halland har inte utvecklats i takt med den demografiska utvecklingen. Befolkningen tenderar att växa ifrån arbetsmarknaden, vilket leder till att många hallänningar har en utbildningsnivå som är högre än vad som efterfrågas på arbetsmarknaden. Det finns strukturellt betingade brister som tydligt kan avläsas i innovationsindex (se sidan 10).

Halland har goda förutsättningar när det gäller faktorer som kan kopplas till inflyttning och demografisk utveckling, medan faktorer som beror på näringslivets struktur är svagt utvecklade. För att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin "Här bygger vi företag med kunskap" och långsiktigt stärka Hallands regionala konkurrenskraft måste insatser göras för att öka näringslivets teknikhöjd och FoU-verksamheten i regionen.

Region Halland har efter samråd med partnerskapet beslutat att prioritera följande insatsområden: entreprenörskap, innovationer och företagsutveckling, kompetensförsörjning och tillväxtområdena hälsoteknik, upplevelsenäring, livsmedel och miljö/energi.

” Region Halland har efter samråd med partnerskapet beslutat att prioritera följande insatsområden: entreprenörskap, innovationer och företagsutveckling, kompetensförsörjning och tillväxtområdena hälsoteknik, upplevelsenäring, livsmedel och miljö/energi.

Det övergripande målet är att den ekonomiska utvecklingen under programperioden ska placera Halland bland de fem bästa länen i landet. Tillväxten ska vara hållbar utifrån sociala och ekologiska aspekter. ”

Övergripande mål för Hallands tillväxtprogram

Det övergripande målet för det regionala tillväxtprogrammet i Halland är att den ekonomiska utvecklingen, mätt i ökningen av lönesumman och företagens omsättning, under programperioden ska placera Halland bland de fem bästa länen i landet. Tillväxten ska vara hållbar utifrån sociala och ekologiska aspekter.

I programmet redovisas insatser som bidrar till färdriktningen mot målet. Det handlar om att utveckla ny kunskap, främja innovationer, stimulera fler och växande företag, förbättra tillgången på arbetskraft samt att utveckla tillväxtområden där Halland har särskilda förutsättningar. Det handlar också om att använda hållbarhetsaspekten som en drivkraft för tillväxt.

En regions utveckling kan mätas på många sätt. Valet av indikator har stor betydelse för resultatet och den bild av utvecklingen som målas upp. Det finns inte någon enskild indikator som beskriver regionens utveckling. Regional utveckling är en komplex process där en mängd olika faktorer samverkar. För att få en någorlunda riktig bild av utvecklingen måste man studera flera indikatorer och bygga analyserna på lokal kännedom om det egna näringslivet och dess utveckling. Region Halland kommer därför att göra årliga uppföljningar av den statistiska analysen. I detta sammanhang studeras ett antal indikatorer som underlag för en bred diskussion om regionens ekonomiska utveckling. Särskilt viktiga underlag för studier av småföretagens utveckling är den årliga Småföretagsbarometern och den kunskap om näringslivets utveckling som finns på lokal nivå.

Exempel på indikatorer på den ekonomiska utvecklingen är lönesummor, nyföretagande och företagens omsättning. Utvecklingen på arbetsmarknaden följs upp bland annat genom att studera sysselsättningen och arbetslösheten hos olika grupper. Hållbarhetsaspekterna kommer att analyseras genom studier av invandrarnas ställning på arbetsmarknaden, hälsostatistik, jämställdhetsindex och data om miljösituationen.

INSATSONRÅDE

Främja entreprenörskap och nyföretagande

Entreprenörskap är ett uttryck för de aktiviteter som individer utför när idéer genereras och omsätts till något värdeskapande. Entreprenörskap är en process som växer fram i ett socialt sammanhang. Entreprenörskap finns och behövs i alla delar av samhället, i befintliga företag och organisationer, i offentlig verksamhet, i föreningslivet, i skolan och inom den sociala ekonomin. En entreprenör är en individ som tar tillvara, identifierar, utvecklar och förverkligar idéer samt kommersialiserar innovationer inom alla delar av samhället.

För att beskriva en individs entreprenöriella förmåga, utgår vi ifrån en modell som vi kallar kompetenspyramiden. Pyramiden visar på alla de aspekter som utmärker en framgångsrik entreprenör och innehåller tre lager. Pyramidens bas täcker in de personliga kvaliteter, egenskaper och attityder som är relaterade till entreprenörskap. På detta vilar sedan mellanlagret, som är en uppsättning generella och anpassningsbara egenskaper som exempelvis förmåga till kommunikation, problemlösning och strategisk planering. Detta är kompetenser som underlättar för entreprenören att anpassa sig till nya situationer som harmoniserar med basen. Slutligen utnyttjar entreprenören de specifika kompetenser, pyramidens topp, som behövs i varje enskild verksamhet.

I tillväxtprogrammet är det synsatt som kompetenspyramiden representerar en viktig utgångspunkt för tillväxtprogrammets insatser för såväl entreprenörskap i skolan som för rådgivning till nya företagare.

► Entreprenörskap genom företagsamt lärande

Entreprenöriellt, eller företagsamt, lärande måste inriktas på att medvetet och aktivt stödja individens egen inlärningsprocess. Erfarenheten visar dock att många utbildningar snarare begränsar ett företagsamt lärande, bland annat genom tidsstyrning och stark specialisering av ämnena. Ett annat problem är den bristande kopplingen mellan de olika utbildningsnivåerna grundskola, gymnasieskola och högskola. Om det saknas förutsättningar för företagsamt lärande på lägre skolnivå så kan detta utgöra ett hinder för utveckling på högre nivå.

Barn är entreprenöriella, de har självtillit, de är kreativa, initiativtagande, nyfikna och engagerat handlingsorienterade. Detta är egenskaper som bör stimuleras redan i grundskolan, medan gymnasieskolan bör stimulera eleverna att utveckla en förmåga att i samspel med andra utföra skapande verksamheter. Högskolans uppgift bör vara att mer direkt inrikta sig på att stimulera studenternas förmåga att utveckla och etablera egna verksamheter.

I Halland görs relativt få satsningar på entreprenörskap i grundskolan. På gymnasienivå har däremot intresset för entreprenörskap ökat under senare år. Det finns bra exempel på alla nivåer i det halländska utbildningssystemet. Många skolor har utvecklat egna arbetssätt för att främja elevernas företagsamhet medan andra använder färdiga koncept. Antalet elever i *Ung Företagsamhet* har ökat kontinuerligt och Högskolan i Halmstad gör idag fler insatser på området, bland annat genom en entreprenörskurs och en entreprenörsinspiratör.

Det finns i dagsläget ingen komplett inventering av de aktiviteter och det arbete som sker i ute i skolorna för att främja barns och ungdomars entreprenörskap. Detta beror till stor del på bristande spridning av vad man gör och vilka resultat det ger. Det saknas resurser både i form av tid och pengar att förmedla goda exempel utanför den egna skolan, ibland till och med utanför det egna arbetslaget eller klassrummet. På samma sätt saknas resurser för att upptäcka och inventera användbara metoder som finns i omvärlden. Det gäller såväl inom skolans egen värld som bland externa aktörer som föreningar, organisationer etc.

► MÅL ENTREPRENÖRSKAP

Under programperioden ska:

- metoder för företagsamt lärande vara införda på länets grund- och gymnasieskolor samt vid lärarutbildning vid Högskolan i Halmstad.
- en regional mötesplats för företagsamt lärande vara etablerad.
- skolans samarbete med arbetslivet utvecklas och kompetensutvecklingen av yrkeslärare stärkas genom ett regionalt samarbete.
- de entreprenörskapsfrämjande organisationernas arbete på alla nivåer inom utbildningssystemet utvecklas och öka.

► INSATSER

Den tid elever tillbringat i skolan ska vara meningsfull och lustfylld. Lärandet går till på olika sätt för olika barn och ungdomar. Skolan ska kunna möta alla på ett konstruktivt sätt. I det företagsamma lärandet öppnas skolan mot arbetslivet genom att andra arenor än klassrummet används för lärandet. Ledord inom området är initiativ, fantasi, ansvar, mod och samverkan. Syftet med företagsamt lärande är att skolarbetet ska vara mer verklighetsbaserat och kunna ge fler elever lust att lära och därmed lust till utveckling.

För att stimulera ett företagsamt lärande i skolan krävs att alla skolans aktörer och intressenter förstår och bidrar till denna utveckling. Därför bör insatserna anpassas till olika gruppers behov.

- **Företagsamt lärande och ledarskap:** genom utbildning av skolledare och politiker. Skolledare och skolpolitiker har en central roll när det gäller att skapa nya förutsättningar och utmana föreställningar kring lärande och ledarskap.
- **Företagsamt lärande i lärarutbildningen:** genom att införa företagsamt lärande som begrepp vid lärarutbildningen i Halmstad. I det företagsamma lärandet öppnas fler möjligheter att se på lärande utifrån elevens synvinkel. Därmed skapas också fler chanser att motivera de ungdomar som inte känner sig hemma i den traditionella skolans sätt att arbeta. Ett annat argument för företagsamma arbetssätt är att lärare ska få bättre möjligheter att förbereda barn och ungdomar på det framtida arbetslivet. Många av de yrken som dagens barn kommer att ha i framtiden, finns ännu inte i sinnevärlden utan utvecklas utifrån behov i samhället.

- **Företagsamt lärande i teori och praktik:** genom att stödja, inspirera och utbilda yrkesverksamma lärare till företagsamma arbetssätt i skolan. Skapa mötesplatser för ny- och vidareutveckling samt spridning av företagsamma metoder och arbetssätt. Det finns dessutom ett behov av en mer organiserad satsning på företagsamt lärande inom hela utbildningssystemet, som dels samordnar befintliga aktiviteter och dels binder samman de olika nivåerna - grundskola, gymnasieskola och högskola - i utbildningssystemet.
- **Företagsamt lärande och närsamhället:** genom att bidra till att utveckla skolans samverkan med arbetslivet, föreningslivet och den sociala ekonomin. Vilket ska ske genom:
 - Regionalt samarbete, för att hjälpa kommunerna och de enskilda skolorna i kontakterna med arbetslivet, föreningslivet och den sociala ekonomin.
 - Regionalt samarbete för att stärka kompetensutvecklingen av yrkeslärare.
 - Bidra till att enskilda skolor utvecklar lokala profiler för att skapa regional spetskompetens inom olika områden.
- **Entreprenörskapsfrämjande organisationer:** Flera organisationer arbetar med ungt entreprenörskap i Sverige, såväl på riksnivå som regionalt och lokalt. Flera av dessa bidrar redan idag till det arbete som sker på skolorna medan andra är mindre kända eller använda. Genom att stödja och synliggöra dessa organisationer kan de på ett positivt sätt bidra till utvecklingen på alla nivåer i utbildningssystemet.

På lång sikt syftar insatserna till att öka intresset för entreprenörskap hos unga människor. En anledning är behovet av att skapa ett mer entreprenöriellt samhälle, att öka

tillgången på unga entreprenörer och att fler människor ska ha förståelse för entreprenörers behov. Under programperioden ska satsningarna på företagsamt lärande och bättre kontakter mellan utbildningssektorn och arbetslivet leda till att eleverna ökar sina möjligheter att få anställning och att arbetsgivarna får lättare att rekrytera rätt och kompetent personal. Insatserna för företagsamt lärande förväntas också stärka attityderna till företagande vilket i slutänden leder till ett ökat nyföretagande.

► GENOMFÖRANDE

För att nå målen inom detta delområde krävs ett samarbete mellan företagorganisationer, kommuner, Högskolan i Halmstad, Nyföretagarcentrum, Coompanion samt Ung Företagsamhet och andra entreprenörskapsfrämjande organisationer. Sammanhållande aktör är varje enskild kommun och i de fall det finns behov av ett regionalt samarbete är Region Halland sammanhållande aktör.

► Främja nyföretagande

Attityderna till företagande är positiva. Tre fjärdedelar av alla hallänningar i åldern 18–30 år kan tänka sig att bli företagare. En fjärdedel skulle dessutom föredra att vara företagare. Trots detta är det få som startar företag.

Insatser för ett ökat nyföretagande är viktiga för en långsiktigt stark tillväxt. Särskilda insatser behövs för ett ökat företagande bland kvinnor och invandrare. Dessutom måste den höga medelåldern bland företagarna mötas med stödsatser i samband med ägarskiften. Vi måste vidga synen på nyföretagande så att övertagande av befintliga företag blir lika viktigt som att starta upp från idé till etablerat företag.

För den som ska starta företag ska det vara enkelt att få rådgivning. Det ska finnas en tydlig rollfördelning mellan de aktörer som arbetar med rådgivning. Organisationen av rådgivningen ska utgå från nyföretagarens behov.

Det är under de första åren som ett företag är mest sårbart. Vanligtvis får nyföretagaren stöd under den första tiden, medan rådgivning och uppföljning därefter oftast saknas. För att öka överlevnadsgraden bland nya företag behövs stöd och rådgivning under en period på tre år.

► MÅL NYFÖRETAGANDE

- Nyföretagandet ska öka och att Halland ska ligga bland de tre mest framgångsrika länen.
- Etableringsfrekvensen, antalet nystartade företag per 1000 invånare, ska öka och rådgivningen ska bli mer känd. Det ska vara enkelt att få rådgivning för alla som vill starta, ta över eller utveckla företag.

► INSATSER

- Insatser för att samordna och utöka rådgivningen till nyföretagare. Rådgivningen ska vara snabb, professionell och lättillgänglig.
- Kontinuerlig uppföljning av nya företag som grund för en fördjupad rådgivning. Utveckla och pröva ett system för coachning av nyföretagare under tre år.
- Erbjud kvalificerad utbildning för nyföretagare genom en utveckling av entreprenörskolorna.
- Gör särskilda insatser för nyföretagande i tillväxtområdena.
- Utveckla nya idéer och metoder för att stimulera nyföretagande.

► GENOMFÖRANDE

Rådgivningen om nyföretagande kännetecknas av att det finns många aktörer – kommunerna, Nyföretagarcentrum, Almi, Arbetsförmedlingen, Coompanion, Högskolan i Halmstad, Connect Syd, Hushållnings-sällskapet och LRF. Därför är det viktigt att samordna informationen till blivande företagare. Varje kommun är ansvarig för organisation och utveckling av rådgivningen till nya företag. Region Halland svarar för en kontinuerlig dialog med aktörer och företag samt är sammanhållande aktör för gemensamma utvecklingsinsatser.

INSATSOMRÅDE

Främja innovationer och företagsutveckling

I Hallands regionala utvecklingsstrategi, liksom i europeiska och nationella utvecklingsprogram, betonas vikten av att stimulera ett kunskapsbaserat näringsliv. Näringslivet i Halland är varierat och kännetecknas av många små företag. Småföretagsstrukturen har flera positiva effekter, som ett högt nyföretagande, god lönsamhet och tillväxt i företagen. Negativt är att näringslivet har få kunskapsintensiva företag och få kontakter med högskola och samhälle.

För att nå målen i strategin *”Här bygger vi företag med kunskap”* och långsiktigt stärka Hallands regionala konkurrenskraft måste kraftfulla insatser göras för att stimulera ett innovativt företagande. Det handlar om att höja näringslivets tekniknivå, att utveckla FoU-verksamheten i regionen och att öka nyföretagandet.

För att kunna bygga företag med kunskap och bidra till ett framgångsrikt företagande i Halland ska företagen i regionen ges möjlighet till ett professionellt stöd utifrån de behov och förutsättningar som finns både på kort och på lång sikt. Det handlar också om att göra långsiktiga och ambitiösa satsningar på att stärka Hallands resurser för kunskapsuppbyggnad och innovationer.

Arbetet med att främja innovationer och företagsutveckling delas in i fyra åtgärdsområden:

- Främja ett innovativt företagande
- Kapitalförsörjning
- Marknadsutveckling och internationalisering
- Främja företagande på landsbygden

► Främja ett innovativt företagande

Insatserna för ett innovativt företagande syftar till ökad innovationskraft och tillväxt i nya och etablerade små och medelstora företag.

Ett dynamiskt och växande näringsliv präglas av både ett inflöde av nya företag och av förnyelse inom det befintliga näringslivet. För detta är det viktigt med ett väl fungerande stödsystem som stimulerar nya innovationer avseende tjänster och produkter som kan kommersialiseras. Stödet måste samordnas med insatser för rådgivning till etablerade företag, nyföretagande och kapitalförsörjning. För ett effektivt stöd måste det finnas ett samordnat och systematisk arbetssätt samt resurser för att göra professionella analyser av företag. Samarbetet mellan olika aktörer måste utvecklas för att identifiera affärsidéer, avknoppningar och uppfinningar från såväl individuella innovatörer, forskare på universitet och högskolor och från näringsliv och offentlig sektor i syfte att underlätta kommersialisering.

För att uppnå detta måste aktörerna i Halland bedriva ett samordnat arbete där alla idéer kan få stöd, oavsett om de kommer från högskolan, företag, innovatörer eller offentliga organisationer. Högskolan i Halmstad, ALMI Halland och Region Halland ska i samarbete med andra aktörer utveckla ett arbetssätt som stimulerar utvecklingen av nya idéer till kommersiell framgång.

Högskolesystemet spelar en avgörande roll för att skapa ett ökat idéflöde och det behövs ambitiösa satsningar på att långsiktigt utveckla kreativa innovationsmiljöer i Halland. Det handlar om investeringar i lokaler och teknisk infrastruktur där test-, experiment och demonstration av olika

tekniska eller affärsmässiga innovationer kan bedrivas. Det handlar också om att systematiskt utveckla samarbetet mellan högskolan och näringslivet. Idag finns stödssystem för produkt- och tjänsteutveckling främst vid Högskolan i Halmstad och inom ramen för Innovation Halland. Innovationsmiljöerna måste utformas så att de kan möta det varierande kompetensbehov som finns i det halländska näringslivet där få små och medelstora företag utnyttjar utomstående kompetens i sitt utvecklingsarbete. Det är en fördel om stödssystemen samordnas och utformas på liknande sätt.

Kompetensen och förmågan att organisera och driva samverkansprojekt med deltagande från näringsliv, akademi och samhälle ska utvecklas. Ett sätt att göra detta är att arbeta med behovsstyrd utbildning, forskning och utveckling. Det finns också ett behov av utbildning och kompetensutveckling i små och medelstora företag.

Design och logistik är tillväxtfaktorer som har fått ökat betydelse. Logistik definieras i detta sammanhang både som flöden internt inom företag och som transporter och distribution. Logistik är mycket viktigt för att få en resurseffektivitet och därigenom både kostnadseffektivitet och en positiv påverkan på lönsamheten. Design är av stor betydelse framförallt inom marknadsutvecklingen.

► MÅL INNOVATIONER

- Att utveckla ett effektivt innovationsstödsystem och ett systematiskt arbetssätt för analyser, företagsstöd och rådgivning.
- Att stärka Hallands infrastruktur för kunskapsuppbyggnad och FoU.
- Att utveckla design och logistik som tillväxtfaktorer.

► INSATSER

- Utveckla ett system för att stödja utvecklingen av innovationer så att vi får fler innovationer och att de kommer snabbare till marknaden och genererar vinster.
- Utveckla ett systematiskt arbetssätt för professionella analyser av företagets utvecklingspotential. Utifrån analyserna ges företagen behovsanpassat stöd och finansiering i form av konsultcheckar.
- Utveckla efterfrågestyrd forskning och utveckling för små och medelstora företag med särskild inriktning mot tillväxtprogrammets prioriterade tillväxtområden.
- Ge stöd och stimulans till produkt- och marknadsutveckling.
- Utveckla former för kunskapsöverföring mellan företag och mellan företag och högskola.
- Utveckla kunskapsutbyte mellan regioner i Sverige och utomlands som omfattar näringsliv, högskolor och offentlig verksamhet.

► GENOMFÖRANDE

Aktörer inom detta delområde är företag, konsulter, Högskolan i Halmstad, Innovation Halland, Almi Företagspartner, Svensk Industridesign (SVID), Länsstyrelsen Halland, Campus Varberg Hushållningssällskapet och LRF. Sammanhållande aktör är Enheten för kontakter och samverkan (EKS) vid Högskolan i Halmstad tillsammans med Region Halland.

► Kapitalförsörjning

En erfarenhet från tidigare tillväxtprogram är att kapitalförsörjning bör kopplas ihop med kompetensutveckling. Framförallt gäller detta generell affärskunskap, inkluderande kunskap om ekonomi och marknad. Vanligtvis klarar företaget eller innovatören av de tekniska lösningarna bra. Däremot behöver de stöd i affärskunskap. Det kan ske genom olika former av mentorskap, styrelsrepresentation och skräddarsydda utbildningar. Om kunskapen är för låg när företagaren möter finansierarna skapas inte det nödvändiga förtroendet. Detta förstärks ytterligare om låntagaren är invandrare.

En annan erfarenhet från det tidigare tillväxtprogrammet är att kapitalförsörjningen är besvärlig i framförallt två stadier i ett företags utveckling. Det första stadiet är i nyföretagskedet (0–3 år) och det andra är när företaget har cirka 5–10 miljoner kronor i omsättning och vill växa. Det är i dessa stadier det behövs speciella insatser för kapitalförsörjning med tillhörande rådgivning och kompetensutveckling. Ytterligare en situation som upplevs som problematiskt är vid generationsskiftet och vid överlåtelse av företag.

I Halland finns inte något riskkapitalbolag som arbetar direkt med företag i länet. De halländska företagen är i stor utsträckning hänvisade till finansierare i Göteborg och Malmö/Lund. Eftersom riskkapitalbolagen ofta arbetar lokalt är det önskvärt att få fram lösningar som ökar tillgängligheten till riskkapital i Halland.

► MÅL KAPITALFÖRSÖRJNING

- Att öka tillgången till riskvilligt kapital i Halland som stöd för företagens utveckling och för att underlätta ägarskiftet.

► INSATSER

- Att starta upp ett riskkapitalbolag eller utveckla en samverkan med andra riskkapitalbolag som har Halland som arbetsområde.
- Att skapa en samordnad förmedling av styrelseledamöter, mentorer och enskilda finansierare, som verkar i hela Halland.
- Att genomföra årliga möten om kapitalförsörjning, kompetensutveckling och ägarskifte.
- Att ALMI Företagspartner ger kompletterande finansiering.

► GENOMFÖRANDE

Sammanhållande aktör för kapitalförsörjning är Region Halland. Övriga aktörer är Almi, företagsorganisationer, Connect Syd, Styrelseakademien Halland högskolor, Länsstyrelsen Halland och banker.

► Marknadsutveckling och internationalisering

Internationalisering är vanligtvis förknippat med export. Internationalisering kan ses i ett bredare perspektiv i form av relationer eller transaktioner av varor, tjänster eller kapital. Exempel är att ett företag har en leverantör i ett annat land eller att det finns internationella investerare som investerar i Halland.

I Halland har vi under de senaste åren fått en ökad aktivitet i regionen kring internationalisering. Exempelvis har Exportrådet en heltidsanställd rådgivare för små- och medelstora företag. Dock finns det ingen samlad strategi för internationalisering i Halland. I Halland finns inte något ISA-kontor som kan attrahera internationellt kapital eller företagsetableringar (ISA=Invest in Sweden Agency). Region Halland har genomfört en utredning för att lägga grunden till ett utvecklat arbete med internationalisering. I denna framkom att strategin ska bygga på det som redan görs av existerande aktörer, att fokusera på företagets behov, att informera bättre om vilket stöd som finns att få samt att se till att verksamheten är långsiktig och inte drivs i projektform.

De halländska små och medelstora företagen har relativt omfattande export. Många företag inser att det är nödvändigt att samverka för att nå framgång nationellt och internationellt. Kunderna söker allt mer helhetslösningar, medan företagen strävar efter fokusering och specialisering. För att möta kundernas efterfrågan krävs därför samverkan.

► MÅL INTERNATIONALISERING

- Att det finns en tydlig strategi och struktur som stöder de enskilda företagens internationalisering.
- Insatser för att skapa en organisation för att attrahera internationellt kapital.

► INSATSER

- Införa en ISA-funktion som ökar de internationella investeringarna och etableringarna.
- Etablera en fungerande stödstruktur för företagets internationalisering.

► GENOMFÖRANDE

Sammanhållande aktör för internationaliseringen är Region Halland. Övriga aktörer är kommunerna, ISA, Exportrådet, Sydsvenska Industri- och Handelskammaren, Västsvenska Industri- och Handelskammaren, Almi Halland, Connect Syd och Innovation Relay Center.

► Främja företagande på landsbygden

Landsbygden i Halland är tätortsnära och mer än hälften av länets invånare bor på landet eller i någon av de mindre tätorterna. Under de senaste decennierna har Halland haft en stor inflyttning från andra regioner. Länets kustområde har den starkaste utvecklingen medan inlandet har en svagare utveckling. Sammantaget har dock landsbygden i Halland en bättre utveckling än de flesta landsbygdområden i Sverige. Den halländska landsbygden har flera starka fördelar, bland annat det unika läget, den stora naturvariationen på liten yta, identitet och framåtanda, starkt flöde av besökare, tätortsnära landsbygd som växer samt ett varierat småföretagande.

I bred samverkan har en landsbygdsstrategi för Halland utarbetats som en grund för insatser inom ramen för EU:s landsbygdsprogram. I detta utvecklingsarbete är ambitionen att företagandet på landsbygden ska vara livskraftigt. Ett livskraftigt företagande ska skapas genom att producera och förädla råvaror av hög kvalitet, genom att utveckla upplevelsenäringen och genom att möjliggöra ett attraktivt boende på landsbygden.

► MÅL FÖRETAGANDE PÅ LANDSBYGD

Hallands landsbygd ska präglas av ett varierat och livskraftigt företagande. Nya och växande företag av olika slag ger möjligheter att leva på landsbygden.

► INSATSER

Utveckla landsbygdsföretag med kunskap

- Ta fram kompetenshöjande åtgärder som ökar möjligheterna att starta, driva och vidareutveckla företag på landsbygden.

Öka köpkraften och företagandet på landsbygden

- Insatser för att öka boendet, och därmed köpkraften på landsbygden, genom att attrahera inflyttare.
- Finna okonventionella och gränsöverskridande lösningar som underlättar boendet på landsbygden.
- Skapa möjlighet för utveckling av nya och gamla företag.

Höja halländska råvaror i värdekedjan

- Fler företagare på landsbygden som producerar och förädlar råvaror.
- Mer marknadsstyrd produktion.
- Utveckla logistiklösningar för att nå marknaden.
- Koppla tjänster och upplevelser till produkterna.

Tematisk och geografisk destinationsutveckling

- Stärka attraktionskraften för halländsk landsbygd genom destinationsutveckling och paketering av halländska landsbygdupplevelser året om.

Marknadsföra den halländska landsbygdens attraktivitet

- Ladda varumärket Halland med landsbygdens attraktivitet. Här handlar det om att med olika medel synliggöra och berätta varför Hallands landsbygd är unik. Det handlar även om att göra det attraktiva tillgängligt.

Kommunikation som håller ihop systemet och synliggör framstegen

- Skapa en kommunikationsstrategi som leder till förståelse för helheten och hög delaktighet på alla nivåer.
- Utveckla samarbetsformer som bidrar till att landsbygdsutveckling blir en del av det gemensamma utvecklingsarbetet i regionen.

► GENOMFÖRANDE

Landsbygdsprogrammet 2007–2013 är det övergripande verktyget för genomförandet av de sex insatsområdena. En strategisk arbetsgrupp med Länsstyrelsen, Region Halland och kommunerna ska samordna arbetet och se till att landsbygden blir en del av regionens gemensamma utvecklingsarbete.

INSATSONOMRÅDE

Främja kompetensutveckling och ökat arbetskraftsutbud

Den samlande rubriken för näringslivsavsnittet i utvecklingsstrategin Halland – Bästa livsplatsen är *"Här bygger vi företag med kunskap"*. Insatser för att främja kompetensutveckling är centrala i detta sammanhang. Trots att Halland har en bra sysselsättningsutveckling finns strukturella problem på arbetsmarknaden som långsiktigt måste lösas för att stärka Hallands regionala konkurrenskraft. Uppgifterna vi står inför är att bidra till en kunskapsdriven näringslivsutveckling, höja kompetensnivån på arbetsmarknaden och att minska företagets brist på arbetskraft.

Erfarenheterna från tidigare tillväxtprogram pekar på behovet av att förena företagets behov med individernas och att förbättra matchningen av utbud och efterfrågan på arbetskraft. För att möta både företagets och individernas behov behövs insatser på kort och på lång sikt. Dessa ska underlätta inträdet på arbetsmarknaden, underlätta företagets rekrytering och långsiktig bygga upp kunskapsnivån på den halländska arbetsmarknaden. Målet för att främja kompetensutveckling och ökat arbetskraftsutbud i Halland är att kunskapsnivån i de halländska företagen ska öka. I större utsträckning än tidigare måste samspelet mellan företagets behov och individernas förutsättningar förbättras genom ett antal insatser som koncentreras till fyra delområden:

- Lokala centra för tillväxt
- Kompetensutveckling för företag och individer
- Bättre överensstämmelse mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft
- Hälsofrämjande arbetsplatser

► Lokala centra för tillväxt

I alla hallandskommunerna finns idag lärcentra, kompetenscentra eller liknande. Innehåll, organisation och struktur är olika beroende på vilket uppdrag respektive lärcentrum har. Dagens lärcentra är mötesplatser för lärande på alla nivåer och anpassade för de lokala behoven. Lärcentra är också förmedlare av olika tjänster, främst utbildning och kompetenshöjande aktiviteter av olika slag. Genom att stimulera samverkan mellan arbetsmarknaden och näringslivet på det lokala planet kan lärcentra utvecklas till lokala centra för tillväxt.

Genom att utveckla flexibla lösningar kan utbildning och kompetensutveckling göras mer tillgängliga både för enskilda människor och för företag. Utbudet av olika utbildningsformer och inriktningar ger företag och enskilda individer möjlighet att finna de alternativ som passar bäst. I samarbete med arbetsförmedling, kommuner, rekryteringsföretag och näringsliv kan lärcentra underlätta för den enskilde att hitta rätt utbildning och för företagen att hitta rätt arbetskraft.

Strategiska insatser för företagets kompetensutveckling kan handla om behovsanpassade utbildningsmodeller, arbetsplatsförlagda utbildningar och praktik, validering och utökad flexibilitet bland annat genom internetbaserat lärande. En utveckling av lärcentra kan också handla om rådgivning och insatser för företags- och affärsutveckling samt förmedling av högskolekompetens i form av studentarbeten mm. Ambitionen är att lärcentra i Halland ska utvecklas till lokala centra för tillväxt.

► MÅL LOKALA CENTRA

Vid programperiodens slut ska det finnas naturliga arenor för lokala och regionala tillväxtfrågor där individer, företagare och samhällets aktörer samverkar.

- Samverkansinsatser mellan lokala, regionala och internationella aktörer, näringslivet och högskolan ska öka och stimulera till en ökad rörlighet på arbetsmarknaden.
- Lärcentras roll som mäklare, motor och mötesplats för lokal tillväxt ska ha sin regionala motsvarighet och nätverk för detta ska byggas under 2007.
- Samspelet mellan näringslivets behov av kompetensutveckling och samhällets insatser ska bli bättre.

► INSATSER

- Utveckla lärcentra till lokala centra för tillväxt i samverkan med regionala nätverk för tillväxt.
- Utveckla regional samverkan mellan lokala centra, näringslivets aktörer, regionala organisationer, Arbetsförmedlingen, bemanningsföretag och utbildningsanordnare för att stimulera till kompetensutveckling bland företagare, anställda och enskilda individer.
- Utveckla formerna för att kartlägga och möta näringslivets behov av kompetens och arbetskraft.
- Överföra kunskap som finns i högskolemiljöer så att den blir tillgänglig där människor bor och där och arbetsplatser är belägna.

► GENOMFÖRANDE

Respektive kommun är ansvarig för utvecklingen av lokala centra för tillväxt. Samverkan krävs inom detta område mellan kommunerna, Region Halland, Högskolan, Arbetsförmedlingen, näringslivets organisationer samt ALMI, Nyföretagarcentrum, Coompanion och Connect Syd. Även bemannings- och rekryteringsföretagen bör knytas till det operativa arbetet vid lokala centra för tillväxt.

► Kompetensutveckling för företag och individer

I den nationella strategin för regional konkurrenskraft och sysselsättning framhålls insatser för ökad tillväxt genom kompetensförsörjning och ökat arbetskraftutbud. Europeiska socialfonden kommer under kommande programperiod därför att prioritera insatser som syftar till ökade möjligheter till utveckling och omställning i arbetslivet samt till att skapa nya möjligheter till arbete med fokus på personer som står långt från arbetsmarknaden.

Det handlar om att öka kompetensen hos redan anställda, underlätta för personer som står utanför arbetsmarknaden att träda in och bli kvar, förebygga och motverka diskriminering och utestängning på arbetsmarknaden samt att förebygga långtidssjukskrivningar och underlätta en återgång till arbetsmarknaden. I syfte att möta arbetsmarknadens behov måste därför fler insatser handla om att undanröja hinder för att kunna matcha individerna mot företagets behov och att använda enkla metoder för att mäta och validera erfarenheter och kompetenser.

Erfarenheterna från användningen av medel från den Europeiska socialfonden under programperioden 2000-2006 visar på ett stort intresse för att göra analyser av kompetensbehovet hos företagets anställda. Många små och medelstora företag har genomfört kompetensanalysen men har inte gett sina anställda den efterföljande kompetensutvecklingen. Det är viktigt att det behov av kompetensutveckling som identifierats också leder till faktiska kompetensinsatser i företagen.

De arbetsmarknadsinriktade utbildningarna och kompetensförsörjningen i stort ska i större utsträckning vara anpassade till näringslivets behov. Individernas möjligheter att snabbt få sin kompetens värderad för att rätt kompetensutvecklingsinsatser ska kunna erbjudas i avsikt att arbetskraftutbudet

och kompetensen i företagen ska öka, är en naturlig insats inom den regionala arbetsmarknadspolitik. Validering är en kostnadseffektiv form för kompetensutveckling och därmed en tillväxtfaktor.

► MÅL KOMPETENSUTVECKLING

Nya metoder och modeller som stödjer kreativa lärmiljöer och företagsamt tänkande har fått genomslag inom kompetensutvecklingsområdet.

- Fler utbildningar med inriktning mot tillväxtområdena i tillväxtprogrammet.
- Fler utbildningar ska ha näringslivet som en aktör i utbildningen.
- Att göra valideringsverktygen användbara för fler aktörer än idag.
- Ett regionalt kompetensråd ska finnas och agera utifrån det regionala tillväxtprogrammets mål för halländsk tillväxt.
- Antalet invandrare som kompetensutvecklas inom de regionala tillväxtområdena ska öka.

► INSATSER

- Utveckla formerna för kompetensutveckling. Det kan göras genom att stimulera till nya metoder och lärmiljöer, nya modeller för kompetensutveckling samt genom att öka mångfalden av aktörer, utbildningsformer och medverkare.

- Utveckla och stimulera miljöer, metoder och modeller som stödjer entreprenörskap och företagsamt tänkande inom kompetensutvecklingen för vuxna.
- Utveckla regional samverkan avseende KY-utbildningar.
- Öka utbudet av yrkesinriktad vuxenutbildning.
- Utveckla fler högskoleutbildningar vid lokala centra för tillväxt.
- Stödja insatser som syftar till att utveckla vägledning och validering för att öka mångfalden bland de studerande och tillvaratagandet av kompetens.

► GENOMFÖRANDE

Samverkan krävs inom detta område mellan kommunerna, Högskolan, Region Halland, Arbetsförmedlingen och näringslivet. Bemannings- och rekryteringsföretagen bör knytas till det operativa arbetet vid lokala centra för tillväxt. Sammanhållande aktör är Region Halland.

► Bättre överensstämmelse mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft

Syftet med stora satsningar inom kompetensutvecklingsområdet är att företagens samlade kompetens ska öka. Samtidigt bidrar kompetensutveckling till ökad rörlighet och flexibla arbetsmarknad där fler byter arbetsplats och arbetsmarknad samtidigt som det ger utrymme för nya kompetenser. Det förutsätter emellertid att företagen anställer och att personer har den efterfrågade kompetensen. En mängd aktörer ägnar sig idag åt matchning av kompetens och arbetskraftsbehov. Trots det finns fortfarande behov av att förbättra balansen mellan efterfrågan och utbud. En utveckling av vägledning och validering är exempel på verksamheter som kan bidra till ökad kompetens i företagen.

► MÅL UTBUD-EFTERFRÅGAN

En bättre överensstämmelse mellan utbud och efterfrågan leder till lägre arbetslöshet och högre kompetens i företagen. Målet är att genomföra innovativa projekt inom detta delområde för att samordna och driva metodutveckling inom området.

► INSATSER

- Projekt för att utveckla metoder och former för att bedöma efterfrågan på arbetskraft och behovet av kompetensutveckling i företagen.

► GENOMFÖRANDE

För att genomföra insatser inom detta delområde krävs samverkan mellan Högskolan, lokala centra för tillväxt, Arbetsförmedlingen, näringslivets organisationer och bemanningsföretagen. Sammanhållande aktör för genomförandet är Region Halland.

► Hälsfrämjande arbetsplatser

En viktig del av den regionala utvecklingsstrategins mål om god hälsa är ett arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor och goda arbetsmiljöer. En satsning på hälsofrämjande arbetsplatser kan minska den arbetsrelaterade ohälsan och de sociala skillnaderna i ohälsa samt bidra till en allmänt förbättrad folkhälsa.

En hög arbetsnärvaro har betydelse för näringslivet även när det gäller möjlighet till högre produktivitet, ökad lönsamhet, lägre personalomsättning och goda förutsättningar för kompetensutveckling. Insatser inom detta område stödjer också tillväxtområdet Hälso teknik.

Ett bredare synsätt håller på att växa fram där arbetsplatsen är en bas för förebyggande och hälsofrämjande insatser som – förutom direkt arbetsrelaterade faktorer – även omfattar hälso relaterade levnadsvanor och livsvillkor. Härigenom skapas nya och bättre förutsättningar att förstå och beakta de många ur hälsosynpunkt viktiga samband som finns mellan arbete, hem och fritid.

► MÅL HÄLSOFRÄMJANDE ARBETSPLATSER

Att utveckla ett hälsoarbete som bidrar till ett ökat arbetskraftsutbud och tillväxt i företagen genom minskad sjukfrånvaro och ökad återgång till förvärvsarbete.

► INSATSER

Förutom projektinriktade insatser för hälsofrämjande arbetsplatser och livsmönster ska insatser göras för att stimulera hälsofrämjande ledarskap.

- Genomföra fem utvecklingsprojekt och samverkansprojekt om hälsa på arbetsplatser eller ökad återgång till förvärvsarbete.
- Utveckla insatser för ökad mångfald och kreativa miljöer som verktyg för god arbetsmiljö.
- Utveckla gränsregional samverkan inom området.

► GENOMFÖRANDE

För att genomföra erfarenhetsutbyten och utvecklingsinsatser inom detta delområde krävs samverkan mellan företrädare för näringslivet, fackliga organisationer, Högskolan i Halmstad, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Landstinget Halland, Arbetsmiljöverket och Region Halland. Sammanhållande aktör inom detta delområde är Region Halland.

” Det finns områden som genom samverkan mellan privata och offentliga aktörer har särskilt goda tillväxtmöjligheter i Halland. De tillväxtområden som i första hand utpekats är hälso- teknik, upplevelsenäring, livsmedel samt miljö- teknik och hållbar energi. Inom dessa områden finns nätverk av företag och ett engagemang från offentliga organisationer.

Målet är att de företag som deltar i tillväxtområdena ska ha en tillväxt som är 25 procent bättre än näringslivet i genomsnitt. ”

Tillväxtområden

I analysen av förutsättningarna för hållbar tillväxt konstateras att det finns områden som genom samverkan mellan privata och offentliga aktörer har särskilt goda tillväxtpotentialer i Halland. De tillväxtområden som i första hand utpekats är hälsoteknik, upplevelsenäring, livsmedel samt miljöteknik och hållbar energi. Inom dessa områden finns nätverk av företag och ett engagemang från offentliga organisationer. Här finns också, i varierande grad, kontakter med högskolor och universitet.

Avgörande för den regionala innovationskraften är hur väl samspelet mellan näringsliv, akademi och samhälle fungerar. Målgrupp för insatsområdet är därför företag i nätverk inom prioriterade tillväxtområden, som i samverkan med högskolor och samhälle arbetar mot gemensamma visioner och mål.

Arbete pågår med att genomföra strategiska program och åtgärder inom de olika tillväxtområdena. Syftet med insatserna är att stärka innovationsförmågan i befintliga företag, stimulera framväxten av nya företag och nya produkter samt att attrahera kompetens, kapital och företag till regionen. Exempel på insatser är affärsutveckling, FoU-program, internationell marknadsföring och export. Utvecklingen av arenor för samverkan och kompetenscentra är andra exempel på prioriterade satsningar.

Upplevelsenäringen

Hallands är ett av Sveriges viktigaste och mest expansiva turistområden. Mellan 2003 och 2005 ökade omsättningen i halländska företag inom turistbranschen, och med verksamhet i nära anslutning till branschen, med 12,3 procent. I riket ökade omsättningen med 8 procent. Insikten om att vi arbetar med en näring som har stor betydelse för Halland och som befinner sig i stark tillväxt präglar insatserna i tillväxtprogrammet. Utvärderingar av det förra tillväxtprogrammet ger stöd för en fortsatt utveckling av insatserna inom upplevelsenäringen och att vi bör våga oss på större satsningar utifrån tydliga regionala tillgångar.

Insatserna i tillväxtprogrammet ska vara till direkt nytta för företagen så att de kan göra flera och bättre affärer. Detta kan vara satsningar på infrastruktur, destinationsutveckling, tematiska attraktiva "hallandsprodukter" som golf och konferens, webbportaler och on-line bokningslösningar.

Den viktigaste motorn i arbetet kommer att vara förmågan att ständigt tillföra ny kunskap till alla aktörer som samarbetar för upplevelsenäringens tillväxt, både i offentlig verksamhet och företag. Det är också viktigt att skapa metoder för att sprida kunskap och föra en utvecklande dialog samt att skapa goda relationer. Exempel på sådana insatser kan vara strategiskt planerade mötesplatser, nyhetsbrev och webbportaler.

Det finns ett tydligt samband mellan attraktivitet för besökare, fritidshusägare och permanentboende. Hög tillgänglighet och en välutvecklad upplevelse- och besöksnäring utvecklar den halländska attraktiviteten och bidrar till inflyttning. Som permanentboende hallänningar är vi

kunder till vår egen upplevelsenäring. Vi utvecklar attraktioner, upplevelser och tjänsteföretag också för oss själva och vår egen livskvalitet. Därför är det viktigt att främja hallänningarnas kunskap om halländska attraktionsvärden och vårt gemensamma värdekap.

Genom ökad samverkan och genom att förmedla möjligheter mellan olika aktörer, offentliga och privata, skapas en medvetenhet om upplevelsernas betydelse och en utveckling mot ökad tillväxt och konkurrenskraft med upplevelser som drivkraft. Upplevelser attraherar både besökare och boende. HästHalland, ”Halländsk vildsvinsförvaltning” och några andra projekt kan tillsammans utgöra stommen i en långsiktig satsning på ett kunskaps- och utvecklingscentrum för landsbygden med kundinriktad upplevelsenäring som drivkraft.

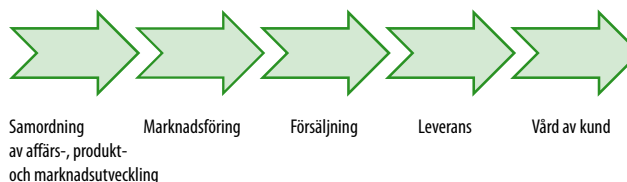
Utveckling av arbetssätt

Tillväxtprogrammets huvudinriktning är att skapa förutsättningar för utveckling av det halländska näringslivet. För att göra detta krävs inom tillväxtområdet Upplevelsenäring insatser både för att utveckla företagen och för att utveckla Halland som destination. Ett tredje område som kontinuerligt måste utvecklas är marknadsföring av de halländska upplevelseföretagen. Dessa olika utvecklingsbehov kräver delvis olika insatser, men har också tydliga beröringspunkter.

Ett sätt att beskriva huvudprocessen i utvecklingsarbetet och behovet av olika insatser, är upplevelsenäringens värdekedja. Den beskriver olika insatser på väg mot att ett värde skapas, som säljs och som genererar intäkter och tillväxt.

Insatserna i värdekedjan kräver samverkan och samordning. Samverkan och produktutveckling kan exempelvis ske inom ramen för arbetet med samordning av produktområden med geografisk eller tematisk inriktning. Detta innebär att skapa ett samordnat utbud av upplevelser, boende och service som

UPPLEVELSENÄRINGENS VÄRDEKEDJA

är tillräckligt unikt och lockande för att besökarna ska välja just Halland. Marknadsföringen kan utvecklas genom webbportalen halland.se och marknadsföringen av denna på andra portaler och i trycksaker. Webb-portalen ger också möjlighet att öka tillgängligheten till destination Halland genom paketering och internetbaserade bokningssystem med mera.

Innehåll och kärnvärde

För att skapa en konkurrenskraftig upplevelsenäring i Halland krävs att värdekedjans alla delar utvecklas. Innehållet i detta utvecklingsarbete bygger vi på halländska kärnvärden som för upplevelsenäringens utveckling är följande:

- Sol, hav, natur, nära till skogens ro och stillhet samt hälsa och utomhusaktiviteter
- Charmiga och levande stadsmiljöer
- Spännande dramatisk historia
- Tillväxtkraft, småskalighet, närhet och tillgänglighet
- Stolta företagare som erbjuder upplevelser året runt

Dessa kärnvärden ger ”världens möjligheter” som utifrån omvärlds- och marknadsanalys, företagarengagemang samt förutsättningar och drivkrafter tar fram olika halländska profilområden, såsom golf eller konferens. Kultur och infrastruktur är andra områden som verksamt kan bidra till att öka Hallands attraktionskraft och tillgänglighet.

► MÅL UPPLEVELSENÄRINGEN

De företag som deltar i tillväxtområdet ska ha en tillväxt som är 25 procent bättre än näringslivet i genomsnitt.

► INSATSER

Samverkan för företagsutveckling

- Nätverksarbete med företag för affärs-, produkt- och marknadsutveckling inom tematiska eller geografiska avgränsningar. Utveckling av webbplatsen halland.se.

Kunskapspridning och kommunikation

- Utveckla mötesplatser för interna och externa kommunikations- och lärprocesser.
- Utveckling av IT-baserade informations-, kommunikations och stödsystem samt för ökad tillgänglighet och bättre transporter.
- Skapa en databas för den halländska historien som kan tillföras webbplatsen halland.se

Marknadsföring

- Profilanpassad marknadsföring på definierade marknader med webbplatsen halland.se som bas.

► GENOMFÖRANDE

Näringslivet träffas inom ramen för sitt deltagande i utvecklingsarbetet med de olika profilområdena, såsom golf eller konferens mm. Varje år hålls också två arena-träffar som samlar samtliga aktörer, privata och offentliga, kring gemensamma teman.

En övergripande samverkansgrupp, KOMPA – Kompetens och analysgruppen, arbetar främst med att följa upp mål och indikatorer i programmet avseende upplevelsenäring samt att initiera och finansiera projektverksamhet. Viktiga aktörer i gruppen är kommunernas näringslivs-, turist- och kulturansvariga, Länsstyrelsen Halland, Högskolan i Halmstad, utvecklare inom andra organisationer och Region Halland. Sammanhållande aktör är Region Halland. Ett antal operativa grupper bildas och samordnas av Region Halland. Detta kan exempelvis vara gruppen för gemensam marknadsföring/turistchefsmöte.

► Livsmedel

Livsmedelssektorn i Halland är relativt heterogen vad gäller verksamhetsinriktning, marknader och företagsstorlek. Sektorns olika delar uppvisar också skillnader i tillväxt och utvecklingsförutsättningar. Kopplingar finns mellan branschens delar, men insatserna måste utformas utifrån respektive målgrupps behov.

Restaurangsektorn har en klar tillväxtpotential. Den utvärdering som gjordes i början av 2007 visade att restaurangföretagen hade högst tillväxt i livsmedelssektorn. Restaurangerna är också mycket betydelsefulla som skyltfönster för halländsk mat och varumärket Halland.

De upplevelsebaserade, tillverkande livsmedelsföretagen uppvisar också en positiv utveckling. Flera av dessa företag expanderar och har affärskoncept med mycket stor potential. Det finns också utrymme för fler företag. Ett problem är att flera företag inte har kunnat leverera till restauranger och andra intresserade kunder, eftersom produkterna inte räckt till.

Bland de renodlat tillverkande företagen är utvecklingen ojämn. De företag som har en stor andel av produktionen uppknuten till centrala avtal inom dagligvaruhandeln är sårbara och uppvisar stora svängningar i såväl omsättning som resultat. För de företag som har regionalt väl inarbetade varumärken har utvecklingen varit positiv.

En viktig utvecklingsfaktor är de halländska råvarorna. Här återstår fortfarande mycket arbete och det finns utrymme för fler producenter. MatPorten är det verktyg som ska användas för att öka handeln med halländska råvaror.

Tillväxtprogrammets insatser för att utveckla livsmedelssektorn bedrivs inom ramen för MatHalland. Detta är den strategiska plattformen för livsmedelsutvecklingen i Halland och agerar som en samlade kraft gentemot såväl företag som aktörer.

► MÅL LIVSMEDEL

- De företag som deltar i tillväxtområdet ska ha en tillväxt som är 25 procent högre än näringslivet i genomsnitt.
- På längre sikt ska vi profilera Halland som ett matlän med växande livsmedelsföretag och som ett besöksmål med god mat som en viktig attraktion.

► INSATSER

Arbetet med att utveckla livsmedelssektorn bedrivs inom ramen för MatHalland som är en plattform och mötesplats för att stärka halländska livsmedelsföretag och vidareutveckla Halland som matlän. Utvecklingsarbetet kommer att koncentreras till följande projektområden:

Matens Hus

- Syftet är att skapa en mötesplats för utveckling av livsmedelssektorn i Halland. Matens Hus ska bli en arena för företagsutveckling och tillväxt i livsmedelssektorn genom kompetensutveckling och samverkan mellan aktörer i hela livsmedelskedjan. Matens Hus ska även tjäna som en marknadsplats för halländska livsmedel.

Regional Matkultur

- Nätverket fortsätter att växa och ytterligare insatser för koordinering och nätverksuppbyggnad krävs. Ett utökat ansvar för ledningsfunktioner behöver tas av företagarrepresentanter. Insatser krävs också för att öka tillgången till, och användningen av, regionala råvaror.

Signerat Halland

- Grunden är lagd för en utveckling av den företagsstyrda organisationen. Nu krävs rekrytering av fler företag och en kraftfull lansering. I Signerat Halland finns förutsättningar att bygga vidare med ett starkt nätverk för halländska livsmedelsföretag som har sitt säte i Halland och som jobbar med halländska produkter.

Logistik – råvaruförsörjning

- Tillgänglighet och logistik är flaskhalsar som måste undanröjas genom gemensamma insatser. En ökad försörjning av halländska råvaror till industri och restauranger ska uppnås med rådgivning och annat stöd till producerande företag.

Utöver de nämnda projekten kommer MatHalland också att ta initiativ till en utvecklad offentlig upphandling och en utveckling av sambandet mellan mat och upplevelser, göra profilskapande insatser för att stärka bilden av Halland som ett matlän samt fortsätta arbetet med kompetensutveckling i livsmedelssektorn.

► GENOMFÖRANDE

MatHalland är den strategiska plattformen för livsmedelsutvecklingen i Halland och agerar som en samlande kraft gentemot såväl företag som aktörer. Till grund för arbetet har en separat strategiplan utarbetats. Kärnan i verksamheten består av en processledare, anställda projektledare, nätverk av konsulter och experter/forskare som engageras i specifika projekt samt en referensgrupp bestående av såväl företag som offentliga aktörer och intresseorganisationer.

► Hälsoteknik

Tillväxtområdet Hälsoteknik har utvecklats positivt. Flera produkter har utvecklats i samverkan mellan aktörerna i nätverket. Finansieringsmöjligheter av utvecklingsprojekt i tidiga skeden har varit helt avgörande för dessa projekt.

Fokusområdet Trygg Hemma har utkristalliserats som särskilt intressant. Medverkan från Hemvårdsnämnden i Halmstad har gett företag och studenter goda förutsättningar att bedriva framgångsrikt utvecklingsarbete baserat på faktiska behov i omsorgen. Marknaden för produkter och tjänster riktade mot äldreomsorgen är under stark utveckling, vilket medför att Hälsoteknikalliansen har stora möjligheter att bli en nationellt erkänd aktör inom området.

Erfarenheter från tillväxtområdets första år visar att företagens möjligheter att utveckla framgångsrika produkter i stor utsträckning bygger på att vård- och omsorgsorganisationerna kan medverka aktivt i utvecklingsarbetet. För detta krävs att personalen ges tid och möjligheter att delta i arbetet och att det finns någon ansvarig för utvecklingsprojekten i verksamheten.

Förmågan att skapa erbjudanden som är tillräckligt intressanta för företagen är väsentlig för nätverkets utveckling. För att kunna erbjuda attraktiva tjänster till de enskilda företagen måste nätverket segmenteras i olika grupper. Genom en koncentration på företagens behov kan anpassade erbjudanden i form av kompetenshöjande insatser, specifik omvärldsbevakning och samverkan om marknadsföring och internationalisering tillföra varje enskilt företag stort värde och därmed ökad konkurrenskraft.

► MÅL HÄLSOTEKNIK

- Att de företag som deltar i tillväxtområdet ska ha en tillväxt som är 25 procent bättre än näringslivet i genomsnitt och
- Att skapa ett välkänt och välrenommerat innovationssystem i sydvästra Sverige för utveckling och spridning av teknik och tjänster inom hälsoområdet.

► INSATSER

För att nå de uppsatta målen och för att skapa tydlighet och handlingskraft kommer verksamheten att koncentreras på fyra strategiska områden. Dessa är Trygg Hemma, Test- och utvecklingsmiljöer, Hälsa och välbefinnande samt grundläggande kompetens- och nätverksutveckling inom hälsoteknikområdet.

Trygg Hemma

- Fokusområdet Trygg Hemma omfattar forskning och utveckling som rör äldre människors möjlighet att kunna, vilja och våga bo kvar hemma så länge som möjligt. Detta innebär fokus på företagens teknik- och tjänsteutveckling i samarbete med högskolor och vård- och omsorgsorganisationer. En av de viktigaste insatserna inom detta område är metodutveckling för att involvera användarna i utvecklingsarbetet. Detta omfattar både de äldre och personal inom vård- och omsorgsorganisationerna. Överföring av behov och kompetens från vård- och omsorg till företag och forskare, och vice versa, är en förutsättning för en ökad konkurrenskraft inom området. För att denna kompetensöverföring ska bli effektiv måste kommunerna i Halland avsätta resurser i vård- och omsorgs-

organisationerna för att i samverkan med forskare och företag delta i arbetet att få fram effektiva tjänster och produkter. Förutom att en satsning på detta område leder till en ökad trygghet och högre livskvalitet för äldre människor innebär den också stora möjligheter till exportintäkter i företagen.

Test- och utvecklingsmiljöer

- Effektiv teknik- och tjänsteutveckling kräver tillgång till mötesplatser mellan användare och producenter samt miljöer för tester och utvärdering. En fortsatt satsning på att skapa dessa miljöer i samarbete med Högskolan i Halmstad, vård- och omsorgsorganisationerna och Spenshults reumatikersjukhus är strategiskt viktigt för innovationsprocessen inom området. Dessa miljöer ska vara kärnan i samarbetet mellan företagen, högskolan och omsorgssektorn och bidra till ökad kunskap om slutanvändarnas behov och problem.

Hälsa och välbefinnande

- Trots Hallands långa spa- och kurortstradition är området Hälsa och välbefinnande inte särskilt utvecklat som ett tillväxtområde. Det finns en stor outnyttjad kommersiell potential inom området. Här finns kopplingar mellan mat och hälsa liksom mellan upplevelse och hälsa som bör analyseras och därefter utvecklas i samverkan mellan berörda aktörer och företag. Halland har med sitt utvecklade folkhälsoarbete goda förutsättningar för fler kommersiella tjänster och produkter inom detta område.

Grundläggande kompetens-/nätverksutveckling

- Området omfattar den grundläggande verksamhet som bidrar till ökad konkurrenskraft hos de deltagande företagen och i förlängningen ökad livskvalitet för regionens medborgare samt förbättrad arbetsmiljö för personalen inom vård och omsorg.

Forskning och utveckling

- En ökad fokusering på området hälsoteknik vid bland annat Högskolan i Halmstad är nödvändig för att skapa underlag till ökad kompetens i företagen och ökad efterfrågan på förbättrade tjänster och produkter. För att öka intensiteten i arbetet bör vi också överväga möjligheten att utveckla ytterligare något kompetenscenter i regionen för produkt- och tjänsteutveckling inom hälsoteknikområdet.

Marknadsföring och information

- Hälsoteknikområdet behöver synliggöras och betydligt större resurser bör avsättas för att marknadsföra branschen samt regionens hälsotekniksatsning för att locka finansiering, nya företag och kompetent personal. En ökad satsning på webbaserad information, informationsmaterial på engelska samt seminarier och konferenser är planerade.

Kompetensutveckling

- Satsningen på seminarier och konferenser inom utvalda fokusområden kommer att vara centrala delar av verksamheten framöver. Företagens behov av specifik kompetensutveckling ska följas upp varje år och åtföljas av anpassade åtgärder. Vård- och omsorgsorganisationernas kompetensbehov för att vara aktiva partners i utvecklingsprocesserna ska också inventeras och följas upp av kompetenshöjande aktiviteter.

Internationalisering

- Det finns en stor tillväxtpotential i en ökad internationalisering av regionens hälsoteknikföretag. Samverkan om identifierade internationella möjligheter ska undersökas och exploateras för att bidra till ökad tillväxt.

Finansiering och rådgivning

- Finansiering av utvecklingsprojekt i ett tidigt skede och kvalificerad rådgivning i innovationsprocessen är nödvändigt för framgångsrik kommersialisering av teknik- och tjänsteutveckling. Finansieringslösningar i tidiga utvecklingsskedet samordnas med övriga satsningar i tillväxtprogrammet.

► GENOMFÖRANDE

Hälsoteknikalliansen är en väl fungerande ideell förening med ett 50-tal medlemmar bestående av hälsoteknikföretag, Hallands kommuner, Landstinget Halland, Högskolan i Halmstad och Region Halland. Samordning, marknadsföring, ledning och finansiering sker genom en anställd projektledare på Region Halland. Förutsättningen för framgång inom tillväxtområdet är dock att resurser avdelas inom varje ingående organisation så att dessa kan delta aktivt i produkt- och tjänsteutvecklingsarbetet. Samverkan är aldrig starkare än den svagaste länken.

► Miljöteknik och hållbar energi

Hallands attraktivitet är starkt förknippad med länets goda miljö. Tydliga varningssignaler kommer när det gäller klimatförändringens effekter och miljösituationen i sjöar, kustvatten och hav. Utan tvekan är detta några av Hallands viktigaste framtidsfrågor. Energiförsörjning, energianvändning, boende och transportsystem står i förgrunden i arbetet för en ekologiskt hållbar utveckling och Halland behöver ligga långt framme i utveckling och användning av ny teknologi för en mindre fossilberoende ekonomi. Det är en utveckling som ger förutsättningar för växande företag och nya jobb.

I Halland ökar antalet miljöcertifierade företag och miljöteknikbranschen i regionen ligger förhållandevis långt framme. Ur ett tillväxtperspektiv är det viktigt att miljöfaktorerna kan utnyttjas som en drivkraft för ett nyskapande och växande näringsliv. Med hållbar utveckling som grund ska tillväxtprogrammet initiera insatser för att ta tillvara de affärsmöjligheter som ökad miljöeffektivitet leder till.

Samarbete med kommunerna och kommunernas energirådgivare krävs för att öka kunskapen och nyttan av energi-effektivisering i den offentliga verksamheten och i företagen. Genom en samordning inom tillväxtområdet ökar förutsättningarna för att använda kunskapen för att skapa nya affärsmöjligheter. Ambitionen är också att inom tillväxtområdets ram utföra de uppgifter som Energimyndigheten förväntar sig av ett energikontor. Det handlar om samordningsuppgifter för energirådgivning, att vara en regional energiaktör och initiativtagare till energiprojekt.

Miljöteknik är en kunskapsbaserad framtidssektor som stimulerar ny kunskap och ny teknik och har stort fokus på forskning och utveckling. Det finns dessutom ett stort globalt intresse för svensk teknik och kunnande som möjliggör ökad export.

Många företag, organisationer och offentliga verksamheter i Halland har ett starkt engagemang inom området och flera större projekt pågår eller utreds i länet. Stora vindkrafts-satsningar både på land och till havs, biogasprojekt som har både lokal och regional karaktär, fjärrvärmeutbyggnad med biobränsle, övergång till etanol och raps som drivmedel är exempel på regionala tillväxtprojekt. Även på innovations- och kunskapsområdena planeras konkreta insatser, bland annat ett centrum i Laholm för miljödriven affärs- och produktutveckling. I Varberg finns planer på att skapa ett energi- och miljöcentrum för kompetensutveckling i samarbete mellan offentliga och privata aktörer. Högskolan i Halmstad bedriver ett energiingenjörsprogram men också olika kurser om solenergi, vindkraft och vätgas. Campus Varberg bedriver högskoleutbildning i energi- och process-teknik. Södra Cell AB har sitt forskningscentrum knutet till Värö Bruk i Varberg.

Under flera år har Miljöforum Halland arrangerat en nationell miljöinnovationstävling. Syftet är att stimulera utvecklingen av miljöanpassade produkter och tjänster, bland annat genom att stödja innovatörer till konkreta framsteg och kommersialisering av idéer. De erfarenheter och kontaktnät som har skapats är viktiga utgångspunkter för arbetet med innovationer och företagande inom miljöteknikområdet i Halland.

Det finns dock hinder för miljötekniksektorns utveckling. Sådana hinder är tillgången på riskkapital, svårigheter att kommersialisera forskningsresultat och brist på kompetent arbetskraft. Halland saknar också gemensamma utvecklingsstrategier på miljö- och energiområdena och riskerar därmed att tappa innovationer, utbildningsmöjligheter och produktion som kan ligga till grund för nyföretagande och utveckling av befintliga företag.

Det finns alltså flera skäl för att strategiskt och operativt arbeta med miljöteknik och hållbar energi i tillväxtprogrammet för Halland.

► MÅL MILJÖTEKNIK/HÅLLBAR ENERGI

- De företag som deltar i tillväxtområdet ska ha en tillväxt som är 25 procent bättre än näringslivet i genomsnitt.
- Långsiktigt ska Halland bli en ledande region och uppfattas som ett kunskapscentrum för produkter och tjänster inom miljöteknik och hållbar energi. Halland ska synligt bidra till energiomställningen och de nationella miljömålen.

► INSATSER

Gemensam strategi för Halland

- Region Halland ska ta fram en samlad strategi för miljödriven teknikutveckling som grundar sig på den Regionala utvecklingsstrategin och de regionala miljömålen.
- Inventera och dokumentera pågående utvecklingsprojekt i länet samt kartlägga företag och produktion inom miljöteknikområdet som grund för fortsatt företags- och produktutveckling.

Samverkansinitiativ

- Skapa företags- och aktörsnätverk inom miljöteknikområdet.
- Bidra till energieffektivisering genom att stärka den lokala energirådgivningen
- Stöd till kommunernas arbete med energieffektivisering i den egna verksamheten

- Stöd till offentliga och privata initiativ för förnybar energi och energieffektivisering i samarbete med länets företag.
- Marknadsföring av halländsk miljöteknik.

Innovationer och produktutveckling

- Medverka i uppbyggnaden av en utvecklingsmiljö för miljötekniska produkter och tjänster i Laholm i samarbete med Högskolan i Halmstad och Chalmers Tekniska Högskola.
- Bidra till genomförande av den nationella miljöinnovationstävlingen och verka för en miljöteknikbaserad näringslivsutveckling genom nya produkter och tjänster.
- Tillsammans med organisationer och näringslivet ska en konkret handlingsplan tas fram för att stimulera nya företag och nya produkter i länet inom miljöteknikområdet.

Kunskapsutveckling

- Utbildning för offentlig och privat sektor för att öka kunskapen inom miljöteknikområdet.
- Bidra till att skapa och utveckla ett energicentrum i Varberg för insamling och spridning av kunskap om miljöteknik och energi.
- Ta initiativ till ett samarbete med grundutbildningen vid Högskolan i Halmstad och stödja tillkomsten av forsknings- och utvecklingsprojekt i Halmstad och på Campus Varberg.
- Undersöka möjligheterna att i samarbete med angränsande regioner påbörja eller delta i forskningsprojekt kring energieffektivisering inom transportbranschen.
- Skapa samverkan med forskningsmiljöer vid näraliggande universitet.

Internationalisering

- Delta i miljöteknikexportprojekt inom Scandinavian Green Arena i syfte att öka de halländska företagens export av varor och tjänster.
- Delta i det västsvenska Vätgasprojektet, som bland annat syftar till en skandinavisk EU-ansökan för att bli utvald som ett Hydrogen Lighthouse Project i EU:s sjunde ramprogram.

► GENOMFÖRANDE

Region Halland har ansvaret för samordning och ledning av tillväxtområdet Miljöteknik och hållbar energi och avser att bilda en stark styrgrupp för att leda arbetet. Styrgruppen ska bestå av företrädare både för näringsliv och offentlig verksamhet, organisationer och utbildningsanordnare. För att nå de uppsatta målen krävs ett nära samarbete med företag i branschen, men också med Högskolan i Halmstad, Campus Varberg och angränsande universitet. Kommunerna ska delta i samarbetet liksom Länsstyrelsen, Almi, LRF, Hushållningssällskapet, Nyföretagarcentrum, Miljöforum Halland, Connect Syd, IRC och nationella myndigheter som Energimyndigheten, Nutek och Vinnova.

” Det är viktigt att hålla fast vid tillväxtprogrammets inriktning. En avgörande fråga är regionens förmåga att kraftsamla på de områden man har valt. Särskild vikt bör läggas vid att spetsa insatserna och mejsla ut djärvare grepp. ”

Box 538, 301 80 Halmstad
Besöksadress: Kristian IV:s väg 1
Tel 035-17 98 00
Fax 035-17 98 98
www.regionhalland.se
kansli@regionhalland.se